

РЕШЕНИЕ

№ 20916

гр. София, 18.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 88 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Кирил Ст. Петров

при участието на секретаря БОЖИДАРА П. КУБАДИНОВА
като разгледа докладваното от Кирил Ст. Петров Гражданско дело № 20221110108692 по описа за 2022 година

Предявени са обективно съединени иски от Р. С. Х., ЕГН *****, срещу „Банка ДСК“ АД, ЕИК 121830616, за прогласяване нищожността на клаузите на т. 7. 1, т. 7. 3, т. 7. 9, т. 8, и т. 19. 2 от Общите условия, изготвени от ответника, както и на чл. 8, чл. 9, чл. 12, чл. 14 и чл. 15 от сключения между страните Договор за кредит за текущо потребление от 10.07.2013 г., както и осъдителен иск за осъждането на ответника да заплати на ищеца сумата от 1 200 лв., получени от „Банка ДСК“ АД без правно основание за периода 18.02.2017 г. – 17.02.2022 г. включително /съгласно уточнителна молба с вх. № от 31.03.2022 г./, както и обезщетение за забава в размер на 310.06 лв. за периода 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. включително/. Претендира обезщетение за забава до окончателното изплащане на задължението, т. е. и законна лихва върху главницата от дата на подаване на исковата молба – виж петитум на исковата молба.

В исковата молба се твърди, че на 10.07.2013 г. ищецът е подписал Договор за кредит за текущо потребление с ответното дружество със следните параметри на кредита: сума на кредита в размер на 15 600 лв., срок на издължаване на кредита 120 месеца, считано от датата на неговото усвояване, на 120 месечни анюитетни вноски, всяка от които в размер на 197.19 лв. Кредитът е бил надлежно погасен. Твърди, че предвид характера на договора, приложение намирали разпоредбите на ЗЗП. При подписване на процесния договор потребителят възразил срещу съдържанието на клаузите на т. 7. 1, т. 7. 3, т. 7. 9, т. 8, и т. 19. 2 от Общите условия, изготвени от ответника, както и на чл. 8, чл. 9, чл. 12, чл. 14 и чл. 15 от сключения между страните Договор за кредит за текущо потребление от 10.07.2013 г. и пожелал да бъдат заменени с други, индивидуално уговорени между страните, но кредиторът отказал. Посочва, че през 2016 г. /съгласно уточнителна молба с вх. № от

31.03.2022 г./ установил, че месечната погасителна вноска за кредита е увеличена в резултат от промяна в лихвения процент, прилаган от банката и вече е в размер на 218.37 лв., вместо първоначално уговорената сума от 197.19 лв. В резултат от това ответникът получил допълнително сумата от общо 1 200 лв., които според ищеца са платени без основание и подлежат на връщане, доколкото процесният договор съдържал неравноправни клаузи, които поради това били нищожни. В уточнителна молба с вх. № от 09.06.2022 г., ищецът уточнява, че разпоредбата на т. 7.1 от Общите условия, приложими към процесния договор за кредит, е неравноправна, доколкото лихвеният процент, заложен в договора, е поставен в зависимост от базовия лихвен процент, който нямал конкретна стойност, а представлявал величина, която се променяла своеволно и едностранно от кредитора въз основа на едностранни негови решения и неясна методология. Счита, че т. 7. 3 от Общите условия съдържал нищожно правило, тъй като размерът на анюитетната месечна вноска бил поставен в зависимост единствено от волята на кредитора, промените в нея ставали автоматично задължителни за потребителя, като той нямал право да възрази или да се откаже от договора за кредит. По отношение на т. 7. 9 от Общите условия счита, че неравноправността се състояла в това, че кредитополучателят не е имал възможност за индивидуално договаряне с кредитора на условията за преференции и отстъпки, предоставени по кредита, а последните били едностранно и предварително определени от ответника, като при неизпълнение на заложените в договора условия се променял размерът на анюитетната вноска. Сочи, че т. 8 от Общите условия на ответника и чл. 15 от договора също представляват неравноправни клаузи, защото ищецът не бил надлежно запознат с тарифите на банката за таксите и комисионните към датата на сключване на договора, такива не му били предоставени за сведение и страната не е имала възможност да повлияе върху размера на събираните от кредитора такси и комисионни. На следващо място твърди неравноправност на т. 19. 2 от Общите условия, доколкото счита за недопустима уговорката, че предсрочната изискуемост на кредита ще настъпи при забава или неплащане на определен брой вноски, предвид, че същата не можела да настъпи автоматично, а следвало задължително да се съобщи на длъжника. Счита за неравноправна и клаузата на чл. 8 от процесния договор за кредит, тъй като условията на програма „ДСК Престиж“ били едностранно определени от кредитора, нарушаването им водело до увеличаване на лихвения процент без да е определен максимален размер на това увеличение. Поддържа, че чл. 9 от договора също е нищожен, поради обстоятелството, че ГПР бил поставен в зависимост от волята на кредитора, който разполагал с възможност за едностранното му повишаване без да е установен краен предел за това действие. Твърди, че при сключване на договора на кредитополучателя не е представена никаква преддоговорна информация, с оглед което приема, че разпоредбата на чл. 12 от договора е неравноправна. Счита за нищожна и клаузата на чл. 14 от договора, доколкото на ищеца не била предоставена възможност да влияе върху съдържанието на приложимите Общи условия. Претендира и обезщетение за забава за периода 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. включително. Предвид изложеното, моли за уважаване на исквете и присъждане на сторените в хода на настоящото производство съдебно-деловодни разноски. Сочи банкова сметка с IBAN: BG28RZBB9155101234734.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК по делото е постъпил писмен отговор от ответника, в който излага становище за недопустимост и неоснователност на предявените искове. Липсвал правен интерес за предявяване на исковете за прогласяване нищожността на клаузите на чл. 15 от процесния договор за кредит, както и на тези по т. 7.1, т. 7.3. т. 8 и т. 19.2 от Общите условия за предоставяне на кредити за текущо потребление. Посочва, че сумата по кредита била усвоена на 10.07.2013 г. чрез превод по разплащателна сметка на кредитополучателя. Кредитът бил олихвяван с преференциален променлив референтен лихвен процент в размер на 8.95 % годишно, на основание и при изпълнение на Условието по програмата „ДСК Престиж“, като при нарушаване на тези условия, кредитополучателят губел преференцията изцяло или частично и приложимият лихвен процент се увеличавал съгласно условията. Сочи, че преференциалните условия били подписани и приети от кредитополучателя. Съгласно т. 9.1.1 от Раздел II Отнемане на преференции по Условието по програмата „ДСК Престиж“, когато в продължение на два последователни месеца не постъпи работна заплата по разплащателната сметка на кредитополучателя, открита при банката, но по сметката постъпва погасителна вноска по кредита, преференцията по т. 1.1 подлежала на частично отнемане, като приложимият лихвен процент се увеличавал и остатъкът от кредита започвал да се олихвява от първата следваща падежна дата с лихвения процент, приложим при изпълнение на условията по т. 1.3. от Условието по програма „ДСК Престиж“. Съгласно т. 1.3. от Условието кредитополучателят можел да ползва преференциални условия за олихвяване на ползвания от него банков кредит в лева, при промоционална лихва в размер на 11.95%, без превод на работна заплата, при превод на погасителната вноска по кредита, с обезпечение поръчителство на физическо лице. Посочва, че процесният договор за кредит бил обезпечен чрез сключен договор за поръчителство на физическо лице от 10.07.2013 г. с Делян Цветанов Димитров. Навежда твърдения, че към 23.12.2014 г. трудовото правоотношение между ищеца и неговия работодател било прекратено, като в продължение на три последователни месеца от 23.12.2014 г. до 23.02.2015 г. по разплащателната сметка не били постъпвали суми с произход работна заплата, което довело до отпадане на преференцията. На 23.03.2015 г., съгласно разпоредбите на Условието по програма „ДСК Престиж“, непогасената главница по кредита била олихвена с преференциален лихвен процент от 11.95 %, което довело до промяна и увеличение на месечната погасителна вноска. Счита, че не е налице основание за прогласяване нищожността на клаузите на чл. 8, чл. 9, чл. 12 и чл. 14 от процесния договор за кредит, доколкото основанието за изменение на приложимия по кредита лихвен процент имало договорен характер, било налице индивидуално договаряне на преференциалната лихва по кредита, не се предвиждала възможност за банката за едностранна и необоснована промяна на лихвата, клаузата на ГПР била изготвена в съответствие с изискванията на ЗПК, в каквото се намирали и останалите клаузи в договора. Оспорва да е получил сумата в размер от 1 200 лв. без основание, тъй като увеличението на месечната погасителна вноска се основавало на неизпълнението от страна на ищеца на условията за предоставяне на преференциален лихвен процент, които имали обективен характер и изпълнението им не зависело от волята и преценката на кредитора. Моли за отхвърляне на исковете. Претендира

разноски.

В съдебно заседание на 25.09.2023 г. е допуснато **увеличение по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК** на осъдителните претенции. Като е увеличен размерът на иска за главницата от сумата от 1200 лв. на сумата от 1759.11 лв., както и увеличен искът за обезщетение за забава за периода от 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. вкл. от 310.06 лв. на 550.31 лв.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства и доводи на страните съгласно чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Правната квалификация на така предявените обективно кумулативно съединени иски е чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 143, ал. 2 вр. ал. 1 вр. чл. 146, ал. 1 ЗЗП, чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД;

От фактическа страна:

С определение от 03.03.2023 г. е отделено за безспорно и признато между страните обстоятелството, че между страните е сключен договор за кредит за текущо потребление от 10.07.2013 г. с посоченото в исковата молба съдържание.

Видно от договор за кредит за текущо потребление от 10.07.2013 г., „БАНКА ДСК“ ЕАД в качеството на кредитор е предоставила на кредитополучателя Р. С. Х. сумата от 15 600 лв. Срокът за издължаване на кредита е 120 месеца, считано от датата на подписване на договора, като крайната падежна дата за издължаване на кредита е 10.07.2023 г. Падежната дата за издължаване на месечните вноски е 23 число на месеца – чл. 7 от договора.

Според чл. 8 от договора за кредит – кредитът се олихвява с преференциален променлив лихвен процент в размер на 8.95 % годишно или 0.02 % на ден, при изпълнение на условията по програма ДСК Престиж, подробно описани в Приложение № 2 към договора. При нарушаване на условията Кредитополучателят губи правото си да ползва преференциите изцяло или частично и приложимият лихвен процент се увеличава, съгласно условията. Максималният размер, който може да достигне лихвеният процент в резултат от неизпълнение на Условията е променливият лихвен процент, приложим по стандартни потребителски кредити със съответните изменения на променливата му компонента. Годишният процент на разходите по кредита е 9.59 %. ГПР може да бъде променян при предпоставките, предвидени в Общите условия - чл. 9 от договора. Съгласно чл. 12 от договора с подписването на договора кредитополучателят заявява, че му е предоставена своевременно преддоговорна информация по чл. 5 ЗПК, с оглед вземане на информирано решение за сключване на този договор за кредит. Неразделна част от този договор са Общите условия за предоставяне на кредити за текущо потребление на физически лица, които кредитополучателят е получил и приема с подписването на договора чл. 14 от договора. В чл. 15 е посочено, че кредитополучателят заплаща такси, съгласно Тарифата за лихвите, таксите и комисионните, които Банка ДСК прилага по извършвани услуги на клиента /Тарифата/. Кредитополучателят е запознат с Тарифата, действаща към деня на

сключване на договора, както и с дължимите от него такси за учредяване, вписване и заличаване на обезпечения по договора за кредит, съгласно действащите към същата дата нормативни актове /Приложение № 3/. Договорът е обезпечен с договор за поръчителство от 10.07.2013 г., сключен между „БАНКА ДСК“ ЕАД и Дилян Цветанов Димитров.

Неразделна част от договора за кредит са Общите условия за предоставяне на кредити за текущо потребление на физически лица, които Кредитополучателят е получил и е приел с подписване на договора.

Съгласно т. 7.1 от ОУ кредитът се олихвява с променлив лихвен процент, който е зависим от базов лихвен процент /променлива компонента/, определян по одобрена от кредитора методология. Лихвата по кредита се променя при промяна на базовия лихвен процент по решение на Кредитора, а съгласно т. 7.3 при промяна на лихвения процент кредиторът изпраща уведомление до кредитополучателя на последния посочен от него адрес, определя нов размер на месечната вноски, за лихва и/или главница и му предоставя актуализиран погасителен план. В т. 7.9 от Общите условия е посочено, че, ако кредитополучателят заплаща преференциален лихвен процент по кредита /лихвена преференция/отстъпка/, посочен в договора, в случай на неизпълнение на някое от условията, при които е предоставен преференциален лихвен процент по кредита /подробно описан в Приложение към договора/, Кредитополучателят губи право да ползва изцяло или частично съответната преференциална лихва/отстъпка от датата на неизпълнението, Кредиторът определя нов размер на месечната вноски за лихва и/или главница и предоставя на Кредитополучателя актуализиран погасителен план. В чл. 8 от Общите условия е предвидено, че кредитополучателят заплаща на Кредитора такси и комисионни, съгласно действащата към датата на събиране на съответното плащане Тарифа на Банка ДСК ЕАД за такси и комисионни, както и всички други разходи по обслужването на задължението и принудителното събиране на вземането. Когато кредитополучателят не внесе дължимите суми, с размера им се увеличава дългът. Съгласно т. 19.2 от ОУ при допусната забава в плащанията на главница и/или лихва над 90 дни целият остатък от кредита става предсрочно изискуем и се отнася в просрочие. До предявяване на молбата за събирането му по съдебен ред остатъкът от кредита се олихвява с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 /десет/ процентни пункта, а след тази дата – със законната лихва по чл. 86 ЗЗД. Според т. 20.1.1 кредиторът има право да превърне кредита в предсрочно изискуем при всяко неплащане в срок на уговорените погашения по лихва и/или главница. Неразделна част от договора за кредит е и приложеният по делото погасителен план, както и предложението за включване на застрахованите лица по Групов застрахователен договор по застраховка Сигурност на кредитополучателите на Банка ДСК ЕАД, Сертификат № 4004000050778 на застраховани лица по Групов застрахователен договор за застраховка Сигурност на кредитополучателите на Банка ДСК ЕАД и Съгласие за плащане на услуги чрез Банка ДСК ЕАД, Приложение № 5.1 /такси платими от физически лица/.

Представени и приети са по делото и декларация от Р. С. Х. от 10.07.2013 г., с която е декларира, че и е предоставена преддоговорна информация по чл. 5, ал. 2 от ЗПК и за

вземане на информирано решение за сключване на договор за потребителски кредит, Съгласие на работодателя за превеждане на всички вземания по ТПО по разплащателна сметка във връзка с предоставяне на кредит и уведомление за залог на вземания, издадено от УМБАЛ Александровска ЕАД, Трудов договор № 2363 от 04.12.2012 г., Допълнително споразумение към трудов договор от 01.02.2013 г. и Допълнително споразумение към трудов договор от 25.03.2013 г.

Представени са по делото и Промоционалните условия на кредитна програма ДСК Престиж за клиенти – служители на работодатели, за които се предоставят преференциални условия от Банка ДСК ЕАД. Установява се, че относно кредит за текущо потребление в размер до 45 000 лева при превод на работна заплата по разплащателна сметка в Банката с обезпечение залог на вземане по ТПО лихвеният процент е 10.45 % за кредити, предоставени в лева, а при ползване на кредит по време на промоция до 16.08.2013 г. – 9.20 %. В т. 9.1 от Условията е предвидено, че при нарушаване на договорените условия по т. 1 кредитополучателят губи правото си да ползва преференциите изцяло или частично. Според т. 9.1.2 и 9.1.3, ако в продължение на два последователни месеца не постъпи работна заплата по разплащателната сметка, открита в Банката, но по сметката постъпва погасителна вноска, преференцията по т. 1.1 и 1. 2 се отнема частично и се прилага лихвеният процент, приложим по т. 1. 3 без превод на работна заплата при обезпечение с поръчителство, ако не постъпва погасителна вноска – то тогава кредитополучателят губи преференциите си и кредитът се олихвява с лихвен процент, приложим по стандартни кредити за текущо потребление. Преференциите могат да бъдат възстановени, ако кредитополучателят отново изпълни условията за ползването им и след подаване на нова заявка, а при преминаване на кредита в предсрочно изискуем – преференциите се отнемат без право на възстановяване. Ако кредитополучателят премине на работа при друг работодател може да запази преференциите си, ако в срок от 60 дни от последно постъпление на работна заплата предостави съгласие или уведомление от новия си работодател - т. 9. 3 от Условията.

Установява се, че трудовият договор на ищеца с „УМБАЛ Александровска ЕАД от 04.12.2012 г. е прекратен на 09.07.2014 г., като не се спори, че плащанията от трудово възнаграждение по разплащателна сметка са преустановени на 21.08.2014 г. и до 23.02.2015 г. липсват такива плащания.

По делото е прието и заключение на допуснатата съдебно – счетоводна експертиза. Вещото лице посочва, че по процесния договор са погасени суми общо в размер на 25 490.37 лв., а към дата на подаване на исковата молба – 24 069.68 лв. При първоначално договорената месечна анюитетна вноска и при първоначално договорената лихва, то погасената главница към 18.02.2022 г. би била в размер на 12 628.77 лв. Дължимата договорна лихва на база договорения първоначално размер и без да се взима предвид увеличението до 18.02.2022 г, е 7 681.80 лв. За периода на действие на договора лихвеният процент е променен от 8.95 % на 11.95 % на 23.01.2015 г. Надплатените суми над първоначално уговорената лихва от дата на усвояване до 18.02.2022 г. са общо в размер на 2 155.52 лв. Надвзетите от банката под формата на увеличени месечни вноски суми за

периода от 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. вкл., представляващи разлика между платена лихва и дължима при лихвен процент 8.95 % са общо в размер на 1 759.11 лв. Увеличението на лихвения процент е извършено на основание Приложение № 2 към договора – в т. 1.3 от това приложение е посочен лихвен процент от 11.95 % за кредити в лева при превод на вноски с обезпечение поръчителство, но без превод на работна заплата. Посоченият лихвен процент е образуван от БЛП на банката в размер на 7.44 % и надбавка 4.51 %. В лихвения бюлетин няма посочен размер на лихвата от 8.95 % за кредити в лева. Лихвата за забава в размер на законната лихва върху платената надвзета сума по всяка отделна вноска от 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. е в размер на 550.31 лв.

От правна страна:

По установителните претенции:

Приема се, че не се допускат разпоредби от националното право, съгласно тълкуването им в съдебната практика, изискващи доказването на правен интерес, за да може да се уважи съдебен иск на потребител за установяване на непротивопоставимостта на неравноправна клауза, съдържаща се в сключен с продавач или доставчик договор, когато потребителят разполага с иск за връщане на недължима престация или когато той може да се позове на тази непротивопоставимост при защитата си от насрещен иск за изпълнение, предявен срещу него от този продавач или доставчик въз основа на същата клауза – *решение от 23.11.2023 г. на CEC по дело C-321/2022, ZL, KU, KM срещу Provident Polska S.A.* Потребителят следва да има правото да се обърне към съд, за да се установи неравноправността на клауза от договор, сключен с него от продавач или доставчик, и тя да се остави без приложение - *решение от 16.07.2020 г. на CEC по дело C-224/19 и C-259/19, Caixabank и Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, т. 98.*

Оттук и не могат да бъдат споделени доводите в отговора на исковата молба за недопустимост на исковете за установяване нищожност на клаузата на чл. 15 от договора и клаузите по т. 7.1, т. 7.3 и т. 19. 2 от ОУ. Без значение е по кой ред е изменен лихвеният процент по договора и дали евентуално уважаване на предявените установителни претенции ще породи имуществени права в полза на ищеца, тъй като съдът намира, че ищецът има право да иска установяване на неравноправност на клаузи по потребителския договор и ОУ към него. Още повече, преимуществена част от оспорените клаузи касаят възможностите за промяна на лихвения процент по договора, а редът, по който е изменян лихвеният процент и въз основа на коя разпоредба от ОУ е въпрос по съществото на спора. Противното може да възпре потребителя да упражни правото си на предявяване на иск по съдебен ред, ако не е сигурен относно реда, по който кредиторът е променил лихвения процент.

В молба с вх. № от 09.06.2022 г. ищецът е посочил **в кои части намира клаузите за неравноправни**, волята на ищеца следва да бъде съобразна с оглед диспозитивното начало, като въпрос по същество е дали оспорените клаузи в посочените части са неравноправни или не, доколкото в уточнителните молби са изложени съображения защо ищецът счита същите за неравноправни.

На първо място, следва да се разгледат исковете за нищожност на клаузи в договора и общите условия, които са свързани с договорения лихвен процент и възможностите за промяна на договорния лихвен процент.

По исковете за нищожност на чл. 8 и чл. 9 от сключения между страните Договор за кредит за текущо потребление от 10.07.2013 г. и на т. 7.1, т. 7.3, т. 7.9, от Общите условия:

Процесният договор представлява договор за потребителски кредит. Договорът за потребителски кредит е формален, като законът изисква да бъде сключен в писмена форма на хартиен или друг траен носител, която в настоящия случай е налице. Спазени са и изискванията на ЗПК, посочени са общият размер на кредита, размерът на лихвения процент, размерът на ГПР, общата стойност на плащанията, към договора е приложен погасителен план с указани размер, брой, периодичност и дати на плащане на отделните вноски. Всяка страница от договора е подписана от кредитополучателя. Подписани са от кредитополучателя и всяка страница от ОУ и приложенията към договора.

Една договорна клауза е неравноправна при наличието на следните предпоставки: 1/ да е сключена в нарушение на принципа на добросъвестността или да създава значителна неравнопоставеност между страните относно правата и задълженията – съществено и необосновано несъответствие между правата и задълженията на страните, или да е сключена във вреда на потребителя и 2/ клаузата да не е индивидуално уговорена – чл. 146, ал. 1 ЗЗП.

Основният критерий за приложимост на изключението по чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП е изменението на цената да се дължи на външни причини, които не зависят от търговеца или доставчика на финансови услуги, а са породени от въздействието на свободния пазар и/или от държавния регулатор, тъй като само тогава търговецът/доставчикът на финансови услуги не може да се счита за недобросъвестен по смисъла на общата дефиниция за неравноправна клауза, съдържаща се в чл. 143, ал. 1 ЗЗП, доколкото увеличението на престацията, макар и едностранно, не зависи пряко от неговата воля. За да се прецени дали конкретните договорни клаузи отговарят на този критерий за изключване на общия принцип, въведен с чл. 143, ал. 1 ЗЗП, те трябва да бъдат формулирани по ясен и недвусмислен начин, както и потребителят предварително да е получил достатъчно конкретна информация как търговецът на финансови услуги може едностранно да промени цената, за да може на свой ред да реагира по най-уместния начин. Уговорката в договор за банков кредит, предвиждаща възможност на банката за едностранна промяна на договорения лихвен процент въз основа на непредвидено в самия договор основание и когато такова договорено изменение не е свързано с обективни обстоятелства, които са извън контрола на доставчика на услугата, е неравноправна с оглед общата дефиниция на чл. 143 ЗЗП. Методът на изчисляване на съответния лихвен процент трябва да съдържа ясна и конкретно разписана изчислителна процедура, посочваща вида, количествените изражения и относителната тежест на всеки от отделните компоненти – пазарни индекси и/или индикатори. Когато потребителят не е получил предварително достатъчно конкретна информация за начина, метода, по който кредитодателят може едностранно да промени цената на доставената му финансова услуга, както и когато методологията, създадена от банката – кредитор,

например с нейни вътрешни правила, не е част от договора за кредит, банката не може да се счита за добросъвестна по смисъла на общата дефиниция за неравноправна клауза по чл. 143 ЗЗП, за да е приложимо правилото на чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП. Именно външните причини, които могат да обусловят изменението на цената /лихвата/, а не субективна власт на търговеца и или доставчика на финансови услуги, са основанието законодателят да допусне запазването на сделката и на обвързаността на страните от нея, независимо че ощетената при увеличение на цената страна, винаги е по-слабата - потребителят, чиито права са предмет на закрила. Посочването като част от съдържанието на договора на ясни и разбираеми критерии, при които цената на заетите парични средства може да бъде променена, е законово задължение на банката, произтичащо и от текста на чл. 147, ал. 1 ЗЗП. То е гаранция за възможността кредитополучателят да предвиди както точните промени, които търговецът би могъл да внесе в първоначално уговорения размер на лихвата, така и да има предварителна осведоменост каква би била дължимата от него месечна вноска – *решение № 60095 от 16.08.2021 г. по т. д. № 663/2020 г. на II т. о. на ВКС.*

В настоящия случай, кредиторът е увеличил лихвения процент до 11.95 %, считано от 23.01.2015 г. /което се установява от ССЧЕ/. Увеличението е извършено по неясна методиката, при условия, които не са конкретно формулирани в договора и зависят от преценката на кредитора. Уговорката относно промяната на лихвения процент в чл. 8 от договора е неравноправна на основание чл. 143 ,ал. 2, т. 11 ЗЗП. Не е приложимо изключението по чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП, тъй като не е описано по ясен и недвусмислен начин как кредиторът определя размера на надбавката, поради което не може да се приеме, че потребителят е получил достатъчно конкретна информация за промяната в цената. Механизмът, по който се променя лихвеният процент не съдържа ясна и конкретно разписана изчислителна процедура. Ето защо, съдът намира, че клаузата на чл. 8 в частта относно възможността приложеният лихвен процент да се увеличи и максималният размер, до който може да достигне лихвеният процент в резултат от неизпълнение на Условието, да е променливият лихвен процент, приложим по стандартни потребителски кредити със съответните изменения на променливата му компонента, е неравноправна. На първо място, липсва посочване на размера на променливия лихвен процент, както и при какви обстоятелства може да се променя лихвеният процент по стандартни потребителски кредити. Липсата на **ясно посочена методика относно промяната на този лихвен процент**, обуславя неравноправност на клаузата, доколкото банката се позовава, че поради нарушаването на условията и загубата на преференцията, е **приложила именно този променлив лихвен процент** по потребителски кредити. Правилата, по които се изчислява този променлив лихвен процент, освен че не са част от договора, **са изцяло във властта на банката** да определя съдържанието им, поради което не може да се приеме, че потребителят е получил достатъчно конкретна информация за промяната в цената. В договора не е посочен максималният размер, до който би могла да се променя лихвата. На следващо място, според *решение № 236 от 20.12.2016 г. по т. д. № 3082/2015 г. на II т. о. на ВКС* липсата на реципрочност /която липса сочи на несъответствие с общото изискване за добросъвестност/, уговорената неиндивидуално клауза в договор за кредит на физическо

лице е нищожна на основание чл. 146, ал. 1 вр. чл. 143, ал. 1 ЗЗП, когато клаузата предвижда, че посочената в договора цена на финансовата услуга, може само да нараства, но не и да намалява.

По изложените съображения, неравноправна на основание чл. 143, ал. 2, т. 11 ЗЗП е и разпоредбата на чл. 9 от договора в оспорената част, съгласно уточнителната молба с вх. № от 09.06.2022 г. Клаузата на чл. 9 от договора, даваща право на кредитора да изменя ГПР, без длъжникът да има някакъв контрол върху процеса, предвид липсата на конкретика в критериите, което фактически предоставя възможност за произвол, е нищожна като неравноправна.

Следва да се посочи, че клаузата на чл. 8 от договора в останалата част, а именно относно първоначалния размер на лихвения процент, не е неравноправна. Заплащането на лихва, представлява съществен и характерен елемент на договор за кредит и която представлява дължимото на търговеца възнаграждение за предоставените от него услуги, поради което уговорките за заплащането ѝ в първото изречение на чл. 8 от договора, не водят изобщо до неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя. Въпросът за неравноправността на посочената договорна клауза може да бъде разглеждан единствено, ако уговорката е неясна и неразбираема – чл. 145, ал. 2 ЗЗП. В случая клаузата на чл. 8, изр. 1 от договора за кредит е достатъчно точна, ясна и разбираема и с подписването на договора страните са изразили съгласието си с конкретния размер на лихвения процент по кредита, съответно цената на предоставения кредит и погасителния план към него. Същото се отнася и до чл. 9, изр. 1 относно първоначалния размер на ГПР, но в тази част на клаузата на чл. 9 не се твърди неравноправност, видно от уточнителната молба /л. 30 гръб от делото/.

Неравноправна е и клаузата на т. 7. 1 от ОУ в оспорената част, че променливият лихвен процент е зависим от базовия лихвен процент /променлива компонента, определен по одобрена от кредитора методология. Установи се, че в методологията на банката няма конкретна формула, по която да се изчислява базовият лихвен процент. Преценката по отношение на нивата на БЛП и промяната им е резултат от комплексна оценка на влиянието на обективните фактори, при което то се определя с решение на компетентния орган на банката. Липсата на ясно разписана методология обуславя противоречие с чл. 143, ал. 2, т. 11 ЗЗП, като не следва повторно да се излагат горепосочените съображения.

Неравноправна е и разпоредбата на т. 7. 9 от ОУ в частта относно възможността кредиторът да определя нов размер на месечната вноска за лихва и/или главница. Тази разпоредба следва да се разглежда във връзка с чл. 8 от договора за кредит. По правната си същност е уговорено потестативно право на банката за едностранно изменение на договора, без да е уговорено в договора предварително по какъв начин се изменя размерът на лихвата – налице е хипотезата на чл. 143, ал. 2, т. 11 ЗЗП – в този смисъл изрично виж *определение № 1011 от 9.05.2023 г. на ВКС по гр. д. № 4236/2022 г., III г. о.* Не се установява клаузата да е индивидуално уговорена. Ищецът не е доказал, че клаузите на договора за кредит и Общите условия за едностранна промяна на лихвата и ГПР са индивидуално

уговорени – този факт не се установява от представените документи. Общите условия и договора за кредит за текущо потребление са предварително изготвени от банката, така че кредитополучателят - потребител не е имал възможност да влияе върху съдържанието им и в този смисъл е налице хипотезата на чл. 146, ал. 2 ЗЗП.

Разпоредбата на т. 7. 3 от Общите условия не е неравноправна. Същата не е в нарушение на принципа на добросъвестността, не създава значителна неравнопоставеност между страните и не е сключена във вреда на потребителя. Напротив, същата изцяло закриля правото на потребителя да бъде уведомен за всяка промяна в лихвения процент и да получи актуализиран погасителен план. Клаузата е непротиворечива. Същата не съдържа правила, относими към промяната на лихвения процент, а урежда действията, които Банката следва да предприеме след евентуална промяна на лихвения процент – било то при увеличаване или при намаляване на лихвения процент по договора. Съгласно императивното правило на чл. 14, ал. 1 ЗПК, приложим в случая, кредиторът уведомява потребителя на хартиен или друг траен носител за всяка промяна на лихвения процент преди влизане в сила на промяната. Уговорката, че потестативното право за изменение на договора се упражнява с едностранно писмено изявление, което поражда действие от момента на получаване, съвпада с общите правила и е изцяло в интерес на потребителя, поради което и този иск е неоснователен.

Клаузите на чл. 12, чл. 14 и чл. 15 от Договора за кредит не са неравноправни и предявените искове относно тяхната нищожност са неоснователни. Тези клаузи не са в нарушение на принципа на добросъвестността, не създават значителна неравнопоставеност между страните и не са сключени във вреда на потребителя.

С чл. 12 от договора кредитополучателят заявява, че му е предоставена преддоговорна информация по чл. 5 ЗПК с оглед вземане на информирано решение за сключване на договора. Подписите на ищеца в договора, а и в представената декларация от Р. С. Х. от 10.07.2013 г., с която е декларира, че ѝ е предоставена преддоговорна информация по чл. 5, ал. 2 ЗПК – л. 51 гръб не са оспорени в производството, поради което същите представляват извънсъдебно признание от страна на ищеца, че му е предоставена преддоговорна информация. Обстоятелството дали при представянето на преддоговорната информация и договора, кредитополучателят се е запознал със съдържанието им, не обуславя неравноправност на клаузата. С подписването на договора и декларацията ищецът признава, че банката е изпълнила задължението си за представяне на необходимата преддоговорна информация, в който случай задължение на ищеца е било да се запознае с тази информация.

Същото важи и за чл. 14 от Договора. В договора е записано, че ОУ са неразделна част от него, като всяка страница от ОУ е подписана от кредитополучателя. При сключване на договор при общи условия с потребител общите условия обвързват потребителя само ако са му били предоставени и той се е съгласил с тях. Съгласието на потребителя с общите условия се удостоверява с неговия подпис – чл. 147а ЗЗП. С поставения подпис върху всяка страница от Общите условия ищецът признава, че при сключването на договора такива са

му били представени, като негов е изборът да се запознае със съдържанието им. Клаузата на чл. 14 от договора не попада в нито една от хипотезите на чл. 143, ал. 2 ЗЗП и се явява действителна.

Установява се по делото, че кредитополучателят е запознат и с Тарифата за лихвите, таксите и комисионните на банката. Именно с подписването на договора и съобразно съдържанието на чл. 15 от него кредитополучателят признава, че се е запознал с актуалната Тарифа на банката. Още повече, като приложение 5.1. към договора е представена Тарифа за кредити ФЛ, подписана от кредитополучателя, като подписът не е оспорен в законостановения срок – л. 50 гръб. Ищецът е направил извънсъдебно признание, че е запознат и се съгласява с действащата Тарифа на банката. Оттук, клаузата на чл. 15 в договора е достатъчно точна, ясна и разбираема, същата не е неравноправна.

Неравноправна е обаче т. 8, изр. 1 от ОУ. В т. 8, изр. 1 от ОУ е предвидено, че Кредитополучателят заплаща на кредитора такси и комисионни, съгласно действащата **към датата на събиране** на съответното плащане Тарифа на Банка ДСК. Тази клауза в ОУ противоречи на клаузата на чл. 15 от договора. Съгласно чл. 10а, ал. 4 ЗПК видът, размерът и действието, за което се събират такси и/или комисионни, трябва да бъдат ясно и точно определени в договора за потребителски кредит. В случая с т. 8, изр. 1 от ОУ се дава възможност на банката едностранно да променя Тарифата и да налага промените едностранно на потребителя, като размерът на таксите се определя към датата на събирането – *решение от 21.06.2022 г. по в. гр. д. № 4599/2021 г. по описа на СГС*. При тълкуване на текста на клаузите е видно, че банката, при сключването на договора, е обезпечила за себе си правото произволно, при упражняване на дискреция /право на автономна преценка/ да изменя Тарифата, без ясни правила за това, т. е. въз основа на непредвидено в договора основание – чл. 143, т. 10 ЗЗП. Това е така, тъй като Тарифата би могла да бъде едностранно променена при неизвестни, респ. непрозрачни основания и потребителят не би могъл да предвиди евентуалните промени, механизмът, по който ще бъдат извършени и стойността на промяната в цената на услугата. Уговорената клауза поставя потребителя в неравностойно положение, не е договорена индивидуално и противоречи на чл. 143, ал. 2, т. 11 ЗЗП. В т. 8, изр. 2 от ОУ е предвидено, че когато кредитополучателят не внесе дължимите суми, с размера им се увеличава дългът. Несъмнено това второ изречение на т. 8 от ОУ е относимо единствено към плащанията по т. 8, изр. 1 от ОУ, **т. е. касае заплащане такси и комисионни**, а не на лихви. Тази уговорка не представлява анатоцизъм и не противоречи на чл. 10, ал. 3 ЗЗД. Олихвяването на просрочено задължение за такси, вкл. чрез прибавяне на таксата към главница по кредит, върху които се начислява възнаградителна лихва, не представлява анатоцизъм по см. на чл. 10, ал. 3 ЗЗД – *решение № 66 от 29.07.2019 г. по т. д. № 1504/2018 г. на II т. о. на ВКС, решение № 30 от 20.05.2020 г. по т. д. № 739/2019 г. на I т. о. на ВКС*. С подписването на всяка една страница от ОУ кредитополучателят сам се е съгласил с възможността тези плащания за такси и комисионни, ако не се внесат, да може с размера им да се увеличи дългът. Съгласие за това възможно реструктуриране на кредита е дал изрично кредитополучателят, поради което и не може да се приема, че клаузата създава

значителна неравнопоставеност между страните, респ., че е сключена във вреда на потребителя.

Относно разпоредбата на т. 19. 2 от ОУ. Предсрочната изискуемост на кредита е обусловена от забавата на кредитополучателя, т. е. от виновно неизпълнение на задължението за плащане в срок на дължимите погасителни вноски по кредита, поради което е допустимо кредитополучателят да бъде санкциониран за неизпълнението. Отсъствието на изискване за уведомяване в текста на т. 19. 2 от ОУ обаче не прави самата клауза неравнопоставена – виж *решение № 92 от 09.09.2019 г. по т. д. № 2481/2017 г. на II т. о. на ВКС*. По отношение на клаузи в общите условия по договор за кредит, сключен с потребител, в *решение от 26.01.2017 г. по дело С-421/14 на Съда на Европейския съюз* е дадено тълкуване, че при преценката на националната юрисдикция относно твърдения неравнопоставен характер на клауза относно предсрочната изискуемост поради неизпълнение на задълженията на длъжника през ограничен период, посочената юрисдикция трябва да провери дали възможността на продавача или доставчика да обяви целия кредит за изискуем, зависи от неизпълнението от страна на потребителя на основно в съответното договорно правоотношение задължение, дали тази възможност е предвидена в случаите, в които посоченото неизпълнение е достатъчно тежко с оглед на срока на кредита и размера на задължението по него, дали тя дерогира приложимите в тази област правни норми. В случая възможността за обявяване на кредита за предсрочно изискуем зависи от неизпълнението на основно задължение на потребителя – неплащане в срок на дължима главница и/или лихва по договора. Посочената разпоредба не дерогира приложими разпоредби, а съвпада по съдържание с разпоредбата на чл. 60, ал. 2 ЗКИ, поради което и съдът не намира същата да е неравнопоставена.

Не е неравнопоставена и клаузата, че след като кредитът стане предсрочно изискуем след предявяване на молбата за събирането му по съдебен ред, остатъкът от кредита се олихвява със законната лихва. Неравнопоставена обаче се явява клаузата на т. 19. 2 от ОУ в частта относно наказателната надбавка до предявяване на молбата за събиране на предсрочно изискуемото вземане по съдебен ред в размер на договорния лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта. Потребителят, който въвежда в процеса възражение за неравнопоставен характер на клауза от потребителски договор, следва единствено да изложи фактически обстоятелства, които според него обуславят неравнопоставения характер на договорната клауза. Потребителят може и да не сочи конкретна хипотеза по чл. 143, т. 1-18 ЗЗП, както и неравнопоставеният характер може да е основан на обстоятелства по чл. 145, ал. 1 ЗЗП – възникнали при сключване на договора, други клаузи или други договори, от които зависи оспореният. Потребителят, който се позовава на неравнопоставен характер на клауза от договора, **не следва да конкретизира твърденията си чрез посочване с коя от хипотезите**, предвидени в чл. 143 ЗЗП или в друг специален закон, **е налице противоречието** – *решение № 237 от 20.01.2017 г. по т. д. № 2927/2015 г. на I т. о. на ВКС, решение № 175 от 07.11.2017 г. по т. д. № 141/2017 г. на I т. о. на ВКС, решение № 98 от 25.07.2017 г. по т. д. № 535/2016 г. на I т. о. на ВКС*. Съгласно чл. 33, ал. 2 ЗПК,

когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва. Съдът следи служебно за наличието на неравноправни клаузи в договора за потребителски кредит, а в разпоредбата на т. 19. 2 в частта до предявяване на молбата за събиране на вземането по съдебен ред, се предвижда олихвяване с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта, която част е очевидно неравноправна като противоречаща на императивната разпоредба на чл. 33, ал. 2 ЗПК. В тази част клаузата противоречи и **на чл. 143, ал. 2, т. 5 ЗЗП** – задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка. Съобразно посочената по-горе практика, потребителят е достатъчно да изложи фактически обстоятелства, като не следва да конкретизира с коя разпоредба от закона е налице противоречието. В случая са изложени достатъчно фактически твърдения, че на кредитора **се дължи само обезщетение за забава в размер на законната лихва и, че не следва след обявяване на предсрочната изискуемост да се начисляват наказателни надбавки в размер по-висок от размера на законната лихва** /л. 30 от делото/. Предвид изложените фактически твърдения за неравноправност съдът намира, че в тази ѝ част уговорката на т. 19. 2 противоречи на чл. 143, ал. 2, т. 5 ЗЗП вр. чл. 33, ал. 2 ЗПК.

Относно иска по чл. 55, ал. 1, пред. 1 ЗЗД:

Искът по чл. 55 ЗЗД е един. С него ищецът претендира връщането на нещо, което е дал на ответника и в негова тежест е да докаже единствено даването. В тежест на ответника е да докаже, на какво основание е получил даденото - виж *решение № 239/ 16.07.2013 г., по гр. дело № 1050/2012 г. на IV г. о. на ВКС*. Доколкото твърденията на ищеца са относно недължимо платена сума, то претенцията е с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

На първо място, по делото се установи неравноправност на клаузи по договора в частта им относно възможността за промяна на договорния лихвен процент – чл. 8, чл. 9 от договора, свързаната с тях т. 7.9 от ОУ в посочените по-горе части.

На следващо място, дори да не беше установена неравноправност следва да се посочи и следното. В т. 7. 3 от Общите условия за предоставяне на кредити за текущо потребление е разписано, че при промяна на лихвения процент в случаите на промяна на базовия лихвен процент по решение на Кредитора, последният **изпраща уведомление до Кредитополучателя** на последния посочен от него адрес, определя нов размер на месечната вноска за лихва и/или главница и му предоставя актуализиран погасителен план. Следователно потестативното право за изменение на договора се упражнява с едностранно писмено изявление, което поражда действие от момента на получаване, **но в случая това потестативно право не е упражнено**, доколкото кредитополучателят не е бил уведомен.

Т. е. банката не е спазила реда, предвиден в ОУ за изменение на лихвения процент по договора – **т. 7. 3. от ОУ е относима както към изменение по т. 7. 1, така и по това по т. 7. 9**. Така и чл. 14 ЗПК. В случая нито се твърди, нито се доказва банката да е уведомила кредитополучателя и да му е представила актуализиран погасителен план, поради което твърдяното изменение в лихвения процент по договора **не е породило ефект** за

кредитополучателя поради неизпълнение на предвидения от самата банка ред за това.

Горното само и **единствено за пълнота на изложението**, доколкото съдът изложи подробни доводи относно наличието на неравноправни клаузи в договора, касаещи промяната на лихвения процент при загуба на преференцията по договора.

Наличието на частична нищожност поради неравноправност не освобождава ответника от задължението за заплащане на лихва по кредита в първоначално уговорения при сключване на договора размер - виж *решение № 92 от 09.09.2019 г. по т. д. № 2481/2017 г. на II т. о. на ВКС*. От извода за нищожност на клаузите за промяна на лихвения процент /а и от обстоятелството, че не са представени доказателства от ищеца за изпълнение на разпоредбата на т. 7. 3 от Общите условия/ следва, че ответникът дължи за исковия период 18.02.2017 г. – 17.02.2022 г. вкл. /съгласно уточнителна молба с вх. № от 31.03.2022 г./ възнаградителни лихви, изчислени в съответствие с първоначално определения в договора годишен лихвен процент 8.95 %.

Съдът изцяло кредитира неоспорената по делото ССЧЕ, която е компетентно изготвена и дава отговор в пълнота на поставените задачи. А именно надвзетите суми от банката под формата на увеличени месечни вноски за периода от 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. вкл. в резултат на увеличението на лихвата по кредита, представляваща разлика между платената лихва и дължимата лихва при договорен лихвен процент от 8.95 %, **са общо в размер на 1759.11 лв.** В тази връзка е и преизчислението от вещото лице по таблица на л. 117-120. В с. з. на 25.09.2023 г. вещото лице е конкретизирало, че на стр. 16 от заключението, най-долу, където са посочени общият размер на сумите и е извадена една сума 397.58, тази сума е разлика на платените минус изчислените, защото като се променят съотношенията между главница и лихва се получава повече надвнесена лихва за сметка на главницата. Резултатът от увеличаване на лихвения процент би следвало да се разглежда като увеличаване размера на вноските, като разлика от вноските, а не само от лихвата.

Искът е основателен в пълния си размер /след изменението в открито съдебно заседание на 25.09.2023 г./ за сумата в размер на **1759.11 лв.**

Едва с увеличението на иска цялото вземане става предмет на спора и от момента на молбата по чл. 214, ал. 1, изр. 3, пр.1 ГПК е налице искане за присъждане на законната лихва върху увеличената част – виж *решение № 60141/25.11.2021 г. по т. д. № 2022/2020 г. на I т. о. на ВКС*. Ето защо законната лихва върху първоначално предявения размер от 1200 лв. следва да бъде присъдена, считано от 18.02.2022 г. – датата на депозиране на исковата молба в съда /съобразно диспозитивното начало/ до окончателното плащане, а върху разликата над 1200 лв. до пълния размер от 1759.11 лв. /или за сумата от 559.11 лв./ – от подаването на молбата по чл. 214 ГПК, представена в съдебно заседание на 25.09.2023 г.

Относно иска по чл. 86, ал. 1 ЗЗД:

Изискуемостта на вземането възниква от отпадане на основанието, но длъжникът изпада в забава и дължи обезщетение по чл. 86 ал. 1 ЗЗД от деня на поканата за изпълнение. Преди този момент няма основание да се счита, че длъжникът е в забава, тъй като нормата

на чл. 84, ал. 2 ЗЗД разпорежда, че когато няма определен ден за изпълнение, поканата на кредитора поставя длъжника в забава и от този момент той дължи обезщетение за вредите от забавеното изпълнение - *решение № 47/31.03.2011 г. по т. д. № 706/2010 г. на I т. о. на ВКС*. При връщане на дадено при начална липса на основание в хипотезата на чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД, длъжникът дължи обезщетение за забава от поканата да изпълни – *ТР № 5 от 21.11.2019 г. по т. д. № 5/2017 г. на ОСГТК на ВКС*. Това разрешение намира приложение и при връщане на платено без основание на основание неравноправни клаузи в договор за кредит – виж изрично *определение № 50530 от 31.07.2023 г. на ВКС по т. д. № 752/2022 г., I т. о.* Следователно във всички случаи на връщане на дадено без основание длъжникът, без значение добросъвестен или не при получаване на недължимото, изпада в забава и дължи съответното обезщетение едва от момента на поканата – чл. 84, ал. 2 ЗЗД.

В съдебно заседание от 09.05.2023 г. е допълнен докладът по делото и е разпределена тежест по иска по чл. 86, ал. 1 ЗЗД. В тежест на ищеца е било да докаже забавата на кредитора. Нито се твърди по делото, нито се представят доказателства за отправена покана от ищеца до ответника за изпълнение на претенцията по чл. 55 ЗЗД, поради което и преди подаване на исковата молба ответникът не е поставен в забава. Искът за обезщетение за забава в увеличения размер от 550.31 лв. /след изменението в открито съдебно заседание на 25.09.2023 г./ за периода от 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. включително ще се отхвърли изцяло като неоснователен.

По разноските:

При този изход на спора разноски се дължат и на двете страни.

Ищецът доказва разноски за заплащане на държавна такса в размер на 130 лв. Като 50 лв. са относими изцяло към иска по чл. 55 ЗЗД и ще се възложат в тежест на ответника, а от 80 лв. относими към установителните претенции по съразмерност в тежест на ответника ще се възложат 40 лв. или общо на ищеца ще се присъдят **90 лв.**

Претендирано е и адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА за исковото производство. Уговарянето на осъществяваната от адвоката правна помощ като безплатна не се презумира и следва да бъде установено от данните по делото, но изявленията за наличие на конкретно основание за оказване на безплатна помощ по чл. 38, ал. 1 ЗА обвързват съда и той не дължи проверка за съществуването на конкретната хипотеза. В този случай нарочно доказване на предпоставките за предоставяне на безплатна адвокатска помощ в основното производство по делото не е необходимо да се провежда. Налице са предпоставките на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА, в договора за правна защита и съдействие изрично е посочено, че се оказва безплатна правна помощ на материално затруднено лице. Съдът намира, че потребителят е освободен от отговорност за разноските само в случаите, когато обусловеният кондикционен иск е частично неоснователен, но тази възможност е неприложима при на неоснователност на част от предявени обективно съединени иски за установяване на нищожност на неравноправни клаузи от потребителските договори – виж *определение № 698 от 27.09.2023 г. по ч. т. д. № 17/2023 г. на I т. о. на ВКС*, както и при неоснователност на акцесорния иск по чл. 86 ЗЗД. На основание чл. 7 от Наредба № 1 от 9

юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения – и по съразмерност съдът определя възнаграждение на адв. Й. Лозанова-Паланкова в размер на **504.69 лв.**, което следва да се възложи в тежест на ответника.

Ответникът претендира сума за депозит по ССЧЕ в размер на 100 лв., но въпросите поставени от ответника с отговора на исковата молба, касаят претенцията по чл. 55, ал. 1 ЗЗД и исковите за нищожност на клаузи в договора и общите условия, които са свързани с договорения лихвен процент и възможностите за промяна на договорния лихвен процент. Тези претенции се приеха за основателни и внесеният депозит следва да остане изцяло в тежест на ответника. Представени са доказателства за заплатена ДТ за СУ в размер на 5 лв. Претендирано е и юрисконсултско възнаграждение, което съдът определя в размер на 200 лв. Общият размер на разноските е 205 лв., от които по съразмерност на ищеца се следва сума в общ размер на **75.68 лв.**

След заплащане на първоначалната държавна такса по исковите по чл. 55, ал. 1 ЗЗД и установителните претенции за нищожност, ищецът е освободен от държавна такса и разноски с определение от 23.03.2023 г. – л. 86 от делото. Ответникът следва да заплати на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, по сметка за държавни такси на СРС, сумата от **22.37 лева** за държавна такса по увеличената част на иска по чл. 55, ал. 1 ЗЗД върху разликата над 1200 лв. до пълния размер от 1759.11 лв. /или за сумата от 559.11 лв./, както и сумата от **243.75 лева** по съразмерност за депозит по ССЧЕ или общо сумата от **266.12 лева**.

Така мотивиран, **СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД,**

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по иск, предявен от Р. С. Х., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ул. „Рояк“ № 22, срещу „Банка ДСК“ АД с ЕИК 121830616, седалище и адрес на управление – гр. София, ул. „Московска“ № 19, че следните клаузи на Договор за кредит за текущо потребление от 10.07.2013 г., сключен между Р. С. Х. и „Банка ДСК“ АД и Общите условия към него са нищожни, на основание на основание чл. 146, ал. 1 вр. чл. 143, ал. 1 ЗЗП, вр. чл. 26, ал. 1 ЗЗД, както следва:

- чл. 8 от договора за кредит само в частта относно възможността за изменение на приложимия лихвен процент;

- чл. 9 от договора за кредит в частта относно възможността ГПР да бъде променян при предпоставките, предвидени в Общите условия;

- т. 7. 1 от Общите условия към договора в частта, че променливият лихвен процент е зависим от базовия лихвен процент /променлива компонента/, определен по одобрена от кредитора методология;

- т. 7. 9 от Общите условия към договора в частта относно възможността кредиторът да определя нов размер на месечната вноса за лихва и/или главница;

- т. 8, изр. 1 от Общите условия към договора в частта кредитополучателят заплаща на кредитора такси и комисионни, съгласно действащата към датата на събиране на съответното плащане, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за нищожност на т. 8, изр. 2 от ОУ;

- т. 19. 2 от Общите условия към договора в частта относно наказателната надбавка до предявяване на молбата за събиране на предсрочно изискуемото вземане по съдебен ред в размер на договорния лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за нищожност на клаузата в останалата част,

както и **ОТХВЪРЛЯ** изцяло претенциите за признаване на установено, че са нищожни чл. 12, чл. 14 и чл. 15 от Договор за кредит за текущо потребление от 10.07.2013 г. и т. 7. 3 от Общите условия към договора.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД с ЕИК 121830616, седалище и адрес на управление – гр. София, ул. „Московска” № 19, да заплати на Р. С. Х., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ул. „Рояк“ № 22, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, сумата от **1759.11 лв.**, сума платена при начална липса на основание – надвзетите суми под формата на увеличени месечни вноски в резултат на увеличението на лихвата по кредита въз основа на неравноправни клаузи за периода от 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. вкл., ведно със законната лихва върху сумата от 1200 лева, считано от 18.02.2022 г. – датата на депозиране на исковата молба в съда до окончателното плащане, както и ведно със законната лихва върху разликата над 1200 лв. до пълния размер от 1759.11 лв. /или за сумата от 559.11 лв./ – от подаването на молбата по чл. 214 ГПК /представена в съдебно заседание на 25.09.2023 г./, т. е. от 25.09.2023 г. до окончателното изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** изцяло иска по чл. 86, ал. 1 ЗЗД за обезщетение за забава в размер на 550.31 лв. /съобразно увеличението в съдебно заседание/ за периода 18.02.2017 г. до 17.02.2022 г. включително.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД с ЕИК 121830616, седалище и адрес на управление – гр. София, ул. „Московска” № 19, да заплати на Р. С. Х., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ул. „Рояк“ № 22, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата от **90 лв.**, представляваща съдебни разноски по съразмерност.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД с ЕИК 121830616, седалище и адрес на управление – гр. София, ул. „Московска” № 19, да заплати на адв. Й. С. Лозанова-Паланкова, АК – София, с адрес: гр. София, бул. Витоша № 1А, партер, офис № 16, на основание чл. 38, ал. 2 ЗА сумата от **504.69 лв.** – адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство по съразмерност.

ОСЪЖДА Р. С. Х., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ул. „Рояк“ № 22, да заплати на „Банка ДСК” АД с ЕИК 121830616, седалище и адрес на управление – гр. София, ул. „Московска” № 19, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, сумата от **75.68 лв.**, представляваща съдебни разноски по съразмерност.

ОСЪЖДА „Банка ДСК” АД с ЕИК 121830616, седалище и адрес на управление – гр. София, ул. „Московска” № 19, да заплати по сметка за държавни такси на Софийски районен съд, на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, сумата от **266.12 лева** за такси и разноски по

съразмерност.

Решението може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____